
Fakulta humanitních studií

"FHS UK se – patrně jako všechny ostatní fakulty Univerzity Karlovy – snaží chovat šetrně k přírodnímu prostředí a v tomto smyslu by bylo jistě možné popisovat některé ohledy jejího provozu i nové budovy. Kromě toho ovšem v rovině výuky nabízíme navazující magisterský studijní program Sociální a kulturní ekologie, který byl právě na myšlenku udržitelného rozvoje postaven, stejně jako doktorský studijní program Sociální ekologie. Kolegové ve spolupráci s veřejnou správou koncipovali řadu výzkumů, z nichž některé vyústily v certifikované metodiky používané například ministerstvem životního prostředí. Z povahy strategie trvale udržitelného rozvoje plyne, že program je trvale provázán s celou řadou odborných institucí i mezinárodních programů v tuzemském i mezinárodním měřítku."

	Ing. arch. Mgr. Marie Pětová, Ph.D. děkanka Fakulty humanitních studií
--	--

Studium

Strategie (trvale) udržitelného rozvoje byla základní konceptuální myšlenkou navazujícího magisterského oboru sociální a kulturní ekologie při jeho založení v roce 2000 (rok založení FHS) a 2001 (začátek výuky). Tímto jsme byli prvními mezi vysokými školami v České republice, kdo se udržitelnému rozvoji začal ve výuce systematicky věnovat. Udržitelný rozvoj se stal na FHS hlavní osou koncepce a skladby předmětů a jeho zevrubná znalost ve všech třech (resp. čtyřech) základních rovinách je dosud hlavní kvalifikací našich absolventů. Každý z jednotlivých tradičních dílčích oborů přírodních i společenských věd v uvedených rovinách přitom sleduje vlastní oborová paradigmaty a vývoj bádání v mezinárodním vědeckém kontextu, současně tvoří provázaný výukový celek jak ve výuce, tak ve stavbě atestací a tématech diplomových prací, jež často dílčí odbornosti propojují. Obor sociální a kulturní ekologie je tak výjimečný tím, že v rámci trvale udržitelného rozvoje propojuje poznání přírody a společnosti a jejich vzájemných zpětnovazebních vztahů nejen obsahově, ale i metodologicky až konkrétní časoprostorově orientované výstupní aplikace.

- Základní obor **Sociální a kulturní ekologie** je výjimečný tím, že v rámci trvale udržitelného rozvoje propojuje poznání přírody a společnosti a jejich vzájemných zpětnovazebních vztahů nejen obsahově, ale i metodologicky, až po konkrétní časoprostorově orientované výstupní aplikace.
- Základním předmětem, který vykládá strategii trvale udržitelného rozvoje jako celek, je **Sociální ekologie I**, orientovaná především na cíleně strukturovanou podstatu ekologie jako vědy a principy ochrany přírody a krajiny se společenskými souvislostmi, a navazující **Sociální ekologie II**, která počínaje unikátně pojatým historickým vývojem euroamerické civilizace až do současnosti, se zaměřením na dopady uspokojování lidských potřeb na přírodní a životní prostředí, ukazuje důsledky z pohledu sociologie, antropologie a kulturní teorie (prohloubený výklad každé problematiky pak obsahují další dílčí předměty). Předmět je zakončen definicí a výkladem strategie trvale udržitelného rozvoje jako takové. Oba tyto kursy jsou přístupné i studujícím bakalářského stupně. Společenský metabolismus je diskutován v dvousemestrálním předmětu **Metody popisu a analýzy environmentální udržitelnosti I a II**, (Ne)udržitelnost a funkce jednotlivých ekonomických teorií a potřeba i míra politické regulace je analyzována v předmětu **Decizní prostory udržitelného rozvoje**. Tyto předměty jsou pro bakalářskou úroveň příliš náročné, proto katedra sociální a kulturní ekologie připravuje jako jedny ze vstupních kursů přístupné studujícím všech oborů a úrovní fakulty předměty **Krize jako příležitost I a II**, rozebírající kritický stav vztahu přírody a společnosti v jednotlivých přírodovědných i společenských vědách tematizacích.
- **Doktorské studium Sociální ekologie** (dříve Environmentální studia), které, jak již změněný název napovídá, organicky navazuje na magisterský obor. Základem je mezinárodně se rozvíjející problémově orientovaný obor „věda o udržitelném rozvoji“ (sustainability science).

Věda a výzkum

Strategie (trvale) udržitelného rozvoje byla základní konceptuální myšlenkou navazujícího magisterského oboru sociální a kulturní ekologie při jeho založení v roce 2000 (rok založení FHS) a 2001 (začátek výuky). Trvale udržitelnému rozvoji se v té době systematicky nevěnovala žádná vysoká škola v České republice. Na FHS se stal obor hlavní osou koncepce a skladby předmětů a jeho zevrubná znalost ve všech třech (resp. čtyřech) základních rovinách je dosud hlavní kvalifikací absolventů. Každý z jednotlivých tradičních dílčích oborů přírodních i společenských věd v uvedených rovinách přitom sleduje vlastní oborová paradigmaty a vývoj

bádání v mezinárodním vědeckém kontextu, současně tvoří provázaný výukový celek jak ve výuce, tak ve stavbě atestací a tématech diplomových prací, jež často dílčí odbornosti propojují. Obor sociální a kulturní ekologie je tak výjimečný tím, že v rámci trvale udržitelného rozvoje propojuje poznání přírody a společnosti a jejich vzájemných zpětnovazebních vztahů nejen obsahově, ale i metodologicky, až po konkrétní časoprostorově orientované výstupní aplikace.

- **Obor sociální a kulturní ekologie koncipoval ve spolupráci s veřejnou správou řadu výzkumů**, z nichž některé vyústily v certifikované metodiky používané např. Ministerstvem životního prostředí. V současnosti se podílel na koncepci výzkumu **Příběhy sucha: Lokální souvislosti extrémních klimatických jevů, jejich percepce a ochota aktérů k participaci a jeho vyústění do oblasti vzdělávání**. Dále jsou členové katedry hlavními řešiteli nebo spoluřešiteli:
- **GAČR č. 20-15012S** „Anarchismus v souvislostech české politické kultury: Předpoklady, paralely, ovlivnění“
- **2018?2020 Sesuvy půdy ?** podceňované nebezpečí. Společný projekt Ústavu státu a práva, Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR a Katedry sociální a kulturní ekologie pod záštitou Strategie AV 21
- **SVV projekt 2017?2019** Spory o přírodu: Podoby environmentálních konfliktů v antropocénu. Mj. témata: Úložiště jaderného odpadu, Technické zasněžování v KRNP apod.; celý koncept pokračuje v podobě dále zadávaných diplomových prací
- Vědeckovýzkumný přínos v oblasti trvale udržitelného rozvoje má i řada **diplomových prací**, pravidelně oceňovaných např. studentskou Cenou Josefa Vavrouška. Tématu se věnuje také mnoho **dizertačních prací**.
- **Do strategie vědy a výzkumu náleží rovněž celé doktorandské studium Sociální ekologie** (dříve Environmentální studia), které, jak již změněný název napovídá, organicky navazuje na magisterský obor. Základem je mezinárodně se rozvíjející problémově orientovaný obor „věda o udržitelném rozvoji“ (sustainability science). Povahu výzkumů ilustrují názvy témat připravovaných disertačních prací:
 - Výzkum environmentální zátěže způsobené spotřebou domácností
 - Problematika začlenění ekosystémových služeb do rozhodovacích procesů a tvorby politik
 - Hodnocení dopadů plýtvání potravinami českých domácností na vodní zdroje (pomocí vodní stopy)
 - Vývoj nástroje na hodnocení udržitelnosti bydlení
 - Hodnocení vlivu mezinárodního obchodu na ekosystémové služby spojené s využitím území
 - Česká média a změna klimatu
 - Environmentální politiky EU a jejich implementace v kontextu bezpečnosti a udržitelnosti přírodních zdrojů. Příklad ztráty biologické rozmanitosti.
 - Demografický a sociálně stratifikační potenciál ekologických hnutí v ČR
 - Poskytování služeb městských ekosystémů a distribuce jejich přínosů v rámci klimatické změny
 - Hodnocení environmentální udržitelnosti na místní úrovni s využitím indikátorů
 - Cirkulární ekonomika jako příležitost pro Českou republiku
- **FHS UK aktivně spolupracuje s veřejnou správou**, občanským sektorem a popularizuje témata ve sdělovacích prostředcích. Z povahy naší strategie trvale udržitelného rozvoje plyne, že obor je trvale provázán s celou řadou odborných institucí i mezivládních programů v tuzemském i mezinárodním měřítku. Jeho pracovníci jsou členy a funkcionáři např.:
 - Mezivládní program Člověk a biosféra (MaB)
 - Mezinárodní centrum pro amenitní migraci (International Amenity Migration Centre, IAMC) (člen představenstva)
 - Český národní komitét programu UNESCO Člověk a biosféra (MaB) (předseda)
 - Rada Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky
 - Česká asociace Římského klubu
 - Česká komise pro UNESCO: (člen, předseda sekce pro životní prostředí)
 - Rada Krkonošského národního parku (vědecká sekce) platforma Vědci pro Šumavu
 - Výbor Ceny Josefa Vavrouška UK FSV
 - Společnost pro trvale udržitelný život
 - Pracovníci oboru jsou trvale vyhledáváni ke komentování aktuální přírodovědné i společenskovední problematiky ve sdělovacích prostředcích a publikují i v odborném tisku.